

Niamuno Sargas

broliams Lietuwininkams žines parnešas.

Niamuno Sargas, Ragaineje kas pėnėzią išdūdamas, kaštūja prie arcžiausiojo pusto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinešimu į namus 50 peningiu. Ir pati laitrakežio spaustuvė priima apsisisteliavimus.

Apšakymai į Niamuno Sargą įstatomieji kaštūja po 10 peningiu už ložną smulkeis raštais išspausta eilė ir yra šio laitrakežio spaustuvėje priimami. — Gromatas dėl laitrakežio rašomas priima redytojas Ragaineje (Ragnit).

Mr. 7.

Ragaineje petnėchioje 7. nowemberi

1884.

Apmaštykite!

Girdėti, kad nekuriūse kampūse Lietuwininkai nor pamesti savo prigimtą kalbą (tik, Dieve, apsaugok!), savo tėviškę ir wišką, kas ju yra, žodžiu sakant stojasi išgameis Lietuvos, išdavejai savo tėviškės! Szirdis plyšta girdint tai mums, Lietuwininkams, nepilusiems į spąstus swetimo tėviškumo! Ir kas yra to priežastimi? Birma kaimynų naikinimas ir panėkinimas, tada paczių apšileidimas, šawes paczių užmiršimas ir stoka pamokiniimo: ar negalėtumbime mes tarp šawes turėti tankesnių susinešimų per laikškus? Ar negalėtumbime wiens kitam į širdis įpilti nors lašelį meilės musu aplaistytošios krauju ir ašaronis tėviškės, sunaikintuos paczių jos sunu weitalais? Susiprastime, brolei, neapšileistime, stokime wiši krumon ir susitarime apginti ir išlaikyti savo gintuwės brangiausiajį skarbę, savo prigimtą kalbą! Stokime draugystėn dėl apgynimo savo kalbos — palikimo savo šlowinguju sentėwiu ir savo wienintelio ginklo: Triuštimėši, puldinėtime, idant ant musu, mums mirus, nekristu prateikimas musu įpėdiniu pasetėju už musu žiopsojimą šime didžiame dėl Lietuvos laike! Atminikime kitas gimines: jos numano, kad dewynioliktasis amžius (šimtmetis), tai yra amžius atšigimimo giminiui; tik mes dar snuduriaujame, arba jei kas ir darbūjasi, tai dėl gero prašalaiczių (swetimos giminės draugu), savo nuamžiniui priešakiu. . . Snuduriaujame ilgias — užinušime ant amžiu, o amžinas teikšmas šlogis musu šaulus, kuriūs mindžios musu priešininkai taip, kaip mes minamegrabus savo garbinguju sentėwiu. Kelkiteši, garbintini ir rusti sentėwei, idant šuteiktumbite savo protą ir išmintį, savo meilę tėviškės netikusiems savo šunums nenaudėliams! Brolei, neklausote nei jokio žmogiško ir diewiško jaušmo, klausykite nors balso savo tėwu, šaukiančzių ant jusu didžiū balsu iš savo kapu:

Susiprastite nejudykite patys šawė!!!

Į ką-gi mes pawiršime, panėkinę savo kalbą, savo tėviškę?! Tie patys prieš-

ninkai jūšis iš musu: jūt jie tur gana proto, idant numanytu, kad kiekvienas tur mlyėti šawo tėviškę!!

Atsiminkite, brolei mano žodžiu!!!
J. Keksztas. *)

*) Prieaukštis num. 2.

Pylos del kalbos.

Wienam kieme — tur, nesakau —
Wiens gers ponušk gywena.
Rods šep ant gero, nežinau,
Ar kudikius graudena.

Tik seną kalbą motynos
Werniausei jiems — išwaro.
Tai pareigai jis ant naudos
Jš meilės wišką daro.

Jau ir iš meilės ložną šyk
Skalbt nugarą pradėjo,
Jei kudikei — tik tu nepyl —
Lietuwiškai kalbėjo.

Motikis, štai — jie tarp šawes
Kūčės dar nor kalbėti.
Tai tik brutai laikyt wadžias,
Nušmiršt jiems užmokėti.

Jei nori, kad kalba tikrai
Ir kaip weikšaus išnyktu,
Tai bark ir bausť ir — pilt gerai,
Szeip wis iš naujo dygtu. —

Tai buvo mus' išganymo
Kokiam mete? — pilt smiltį!
Kad mokslui ant anginimo
Wiens kalbą nor išpilti! —

Tik aš sakau: bediewiškai
Tosai temušinėja,
Be išminties, begėdikiškai,
Ir piktžoles tėsėja.

At, tepil' šyk ir kudikius,
Rei to mes tik natbosim,
Sztai prieš wisus apnikusius
Čą kalbą išlawosim.

Mes cėcoriui ir sentėwiams
Wernai, brutai stowėsim,
O šiaucziant mus' neprieteliams
Lietuwiškai kalbėsim!

D-ras G. J. J. S. isz/Gr.

Whtautas, Lietuwoš Didžišis Kunigaikštis.

Rašo V. A. Crupinelis.
(Priemazga.)

III.

Whtautas — Didžišis kunigaikštis. Jo padėjimas. Whtautas užfariautojas, redytojas ir politikas. Trys jo uždaviniai: sutrynimas Kryžoku, nuwarginimas Mongolui ir išnaikinimas dalinytės. Didumas Lietuwoš kunigaikštystės. Špatybės Whtauto: išmintis, naršybė, drąsa.

Igijo ant galo Whtautas tai, ko jau senai troškė, bet per kiel išgašininimu! Būwo softas igytas per kraują wien-genczių, per apgawimus; Lietuwoš likimas būwo jo rankose. Bet dar daug stowėjo prieš jį pawoju ir darbu, idant galetu užlaikyti waldžią, užgydyti žaizdas, nuramdyti priešgynius, iššigėlbėti nū swetimo įkwėpimo ir iš wisokių šanskaidu įtaisyti wieną stiprią wiešpatystę! Tokios būwo mislės Whtauto, nes wėršimas ant įwėdimo wienwaldžystės yra matomas per wišką jo gywenimą. Padėjimas Whtauto widuje ir šalyje wiešpatystės būwo pawojingas: Kryžokai iš apmaudo pastoję nesuderintiniais priešininkais ir kiekwienoje walandoje reikėjo laukti ju keršto. Škir-tinei kunigaikšcei pawybdėjo jam waldžią ir kėlė sumišimus ir waidus. Derėjimas su Lenkais nesitaike su jo ušfiemimais, bet Whtautas turėjo išmintį, stiprią geležinę walę, ryžimą, drąsą, naršybę. Szitos ipatybės stātė jį augščiau už wisas klištis, nės lygaus jam nebuwo tū met wišoje šiaurinėje Ciropoje. Apweizda iš-rintusi jį pilbytoju šawo wales, apreikše jam, ką jis tur daryti, o galiaus parodė wišiem, kokia neiktikima yra žmoniu laimė. Jis turėjo 48 metus nuš gimimo. Melaimingi patyrimai išmokino wišokį gudrumą: jo ranfomis išlietas kraujas, gaisrai ir išnaikinimai senai jau pabudino jo širdyje gailestį, o rasti ir sąžinės griaužimą. Trisdešimtis metu jis perleido karūse: pas krišpczioniškus Kryžokus išmoko gerai farianti, wilioti ir gudrei polityką westi. Diemo apweizda jūš

pacius paslyrė į mokytojus ateinanciojo savo sutrintojo. Praėjusios laikas jį wislab išmokino, busentysis — reikė jam garbingą ateigą.

Gavęs sostą Didžiojo kunigaikščio Wytautas wisame savo likusiam gyvenime buvo garbingas kaip kariautojas, rėdytojas (waldonas) ir politykas. Peržiūrėjęs paeilui kietvieną iš šitu priwalumų. Didelė buvo jo wiespathystė; jis walbė žemes mū Naumėsčio (Nowgorodo) ir Pleskovo (ne toli nu Petrapiles, Peterburgio) siaurėje iki Muldawos (Rumėnijos, žiandien, šale Bulgarijos) pietus; nūg ribos Lenku iki Muskawos ir Rezamius žemiu. Ezito ploto pakako dėl jo waldbios geidimo; bet idant galėtu twirtai užsitinti ant sosto, jam pirmiaus priskausė išpildyti tris uždawimus: sutrinti Kryžoku galybę, nuwarginti Mongolus, išnaitinti dalinyštę (mažesnius kunigaikštys).

a) Karai su Kryžokais.

Kryžokai kwėpawo neapykanta. Su išgąsčiu pathrė jie apie Wytauto prigawimą. Wisi ju lufeszei ir geidawimai juwu su wienu sykin. Keršto troškulys užsidėgė, bet jie gerai pažino Wytautą, ir išmanė, kad jį lengwėi nepergalės. Matai, dėl ko jie ne tū užpūle ant Zietuwos, bet pirma laukė paprastu smezniu iš Prancūzijos ir Anglionijos ir sykin su jais nukliawo į Soanisburkį (1392 m.). Iš ezia po puikios cziasnies šoko ant Suraziaus, kuriai buvo dūtas Jagelos Mozurijos kunigaikščini, o kūr tada buvo Wytauto waldbioje. Ezionai gyweno kunigaikštis Enrikis, tas patš, kūr atwaziawo pas Wytautą už pasiuntinį nū Jagelos, nesenei susijadejęs su Wytauto seserimi Ringale. Wolieczy jėmė pilį, nugalawo apgynėjus, sudegino miestą, išdraskė, išplėkė apiegarde ir sugriebė į wergystę apie du šimtu žmoniu; pirmam sykiui tūmi pasifakino.

Tas atsitikimas buvo tikrai pradėtinis ženklas busenciuju karn. Jan tame pacziamete jie antrąjį sykį pasirodė Wytauto žemėje ir užpūle Gradną.

(Dar ne wistas.)

Opera išradimu mūsų dienoje.

(Priemazga.)

Jam taip išauldant, wisfas nusitiko, kaip pridawė.

„Tai yra be galo gudrei išmislinėta“, pagyriau. „Ale kas tai per pumpa su A paženklinta?“

„Tai kausmo padarynė. Tokią turiu kožnoje stuboje, ale jai dabar negaliu leisti žaisti, šelp man pulicija ir ugnies fargai ant sprando pareina. Bet dabar toliaus. Ezita šylė mure su užfaba yra maudyklė, suprantama iš sawes einanti; ji begina wandenį po wienu ar dwieju akies mirksniu įstojus, nės arthyn prieidamas ant plunksnos užlipi, kūr wandens šylė atdaro, atsitraudamas užstoji ant kitos, kūr wandenį nuleizdina.“

Aš jam sawo didžiausiąjį nusidymojimą ištariau.

„Aš, yra dar daugians matyti!“ sukūto. „Eztai trys toskalbėi, num. 1 weda į mano stubą, num. 2 į mano sesers, num. 3 į sluginės kamarutę. Pasfujuju dwieju

taw nereikės pašinaudoti, jei ne Marutė ryte anksti taw stiklą arbatoš (tijos) turėtu atnešti.“

„Marutė? ar tai ne ta gražioji mergina, kūr mums duris atwėrė?“

„Berods; ale saugotis, ji tur sawo grenadyrą! Bet dabar turime walgyti eiti, labai užsiwėlino.“

Pasikalbėjimas prie stalo buvo widutinei apsimainęs, ale iš wiso toskai, kad pasibžiaugiau, Raudonius seserei atsitraukus ir mumdwiem rudyti susėdus prie alaus stiklo. Ezia man Wytolis paaikfino, kokiū budu wagims išlauzimą prasūdas.

„Prie perweriamųjų duriu iš lauko pufės spaudyklės ir jutrynės iš misingio padarydinau; šios yra su įwedimo (indukcijos) padaryne suwienytos, gulti eidas mas mąžu fuktuwu sawo stuboje elektrifkaje frowe įleizdinu. Weda tam, kūr nakties laike šias perweriamąsias duris bando atbaryti. Nutwėrus spaudyklę elektrystė ji nutweria, gyslutės jo ranku stipdamos susitraukia, kad nebeistengia bepaleisti; jis tūr baišei kentėti, iki frowe attraukiu.“

„Ale jei tu jo negirdi, turėtu wargužis abynas tą kanciją išstriwoti!“

„E, wisu pirma yra jam tai labai sweif, o tada, kaip padarynė užgawinama, warpelis mano stuboje sustamba. Galiaus, jei tu naktįje ko meilhtum, tai kaur toskalbii į mano stubą, o dabar eikwa gulti.“

Wos buwau užmigęs, kaip manę išbudino, nei lokomotywės šwelpimas. Pakofes Wytolio meilingą paklausimą per toskalbį išgirdau: „Ar gali miegoti, prieteliau? Ant dewyniu žegoriaus yra pusryczai!“

Mąjuma įpyhtas atšilepiau tū pacziui kelin: „Aš miegojau taip salbžei. Labą nakti! Nebežadif manę daugians!“

Galėjau pradėti, ką norėjau, ale užmiati nebijtingiau; pasimishjes Wytolio šelmystę atlyginti per toskalbį susukau.

„Kas yra?“ paklausė apmaudingas mieguistas balsas.

„Aš negaliu užmigti! Ateif pas mane arba įleisk mane į sawo stubą. Geriausie butu, tu atsigultum šezion į mažesniąją lową, kaip ketinai.“

„Aš?! Aš nėko to neketinau, wafileidėli! Aš tai sawo brolini pasafysiu!“

Susimilk! Aš buwau į neifrajį toskalbį kankes, Wytolio seserį užgawęs. Kalbėjau atgal prašydamas, kad nepadwyhtu, ale negawau nei jokio atsako. Kaip bucziau galėjęs jai ryto metą po akiu stotiesi?

Seriausias daigtas buvo Wytoliui wisfą pranešti; aš pucziau į antrąjį toskalbį, iš kurio ant tu pėdu atliepimą gawau.

„Klausyk, aš apsirikau!“ kankiau. Tu turi pas mane ateiti, iš apsirikimo kreipiausi prie panos Raudonates. Tawė, tik tawė wienu noriu pas sawe turėti. Ateif tūjau, arba aš turiu sawo kelią prie tawės įieškotiesi!“

Klausiausi: Aš išgastis! plonas balsas, Marės, atšilepė: „Mulki, kaip galit nū manęs, neapfelbtos mergaitės, to prašyti! Ryto rytą safysiu tai sawo ponui, o jei mano grenadyras jus į nagus gaus, tai pirma susiraginēkite sawo kaulus!“

Su tolia išžiura apie miegą, suprantama, nebegalėjau mishi. Išgąszio prakaitas iššwėrė. Žiburį nors norėjau

turėti; norėjau bandyti langinyczias atwerti. Aplink manę ponawojancioje tamsumoje ir grabo tykumoje sienomis tolyn ejau, keliūs prie krasiu susidanziau, wienof pasifitau twirtas ir galiaus gardyną užsiūpiau. Į šalį patraukęs įstojau, kaip mishių, į tarpfangi — ir augei ledinio wandens ant manes nupūlė! Aš į maudyklę buwau nuklydęs. Wargingai nusfendimo priegabai ištrukęs galiaus po ilgą klybinejimu sawo daigtu štrymutę atradau, kad nors sausūs skalbinius galėjau užsitraukti. Ale šwiesos wis dar neturėjau.

„Kaip patikai!“ padumojau, „tu tepriwalai tik ant pumpos spaušti“. Daimingu budu kią atradęs spaudžiau — ale kiburys neužsidėgė, wienof bejieškodamas stalelną su wisofeis suluštanczais daigteis buwau apwertęs. Neilgai po šio perfuntijos trinkio Wytolis į stubą įpūlė.

(Dar ne wistas.)

Raimynu du.

Senowėje gyweno du gaspadoriu wiename kieme, nėko nedėtu. Wienas buvo bagotas, o antras labai wargingas. Wargužis kariawosi kas diena su buwui. Jo bagotasis kaimynas to dėl labai džiaugdawosi, kad jo ar karwė ar arklys ungaiškawo. Galiaus bagoczius užfigidė wargužie lauką nupirkti ir tūmi listi wisame kieme wiens gaspadoriumi. Bet dang kitaip mishių wargužis, jis norėjo tik gywenti ir gywenti toje wietoje, kūr motynėlė prie lopšio liuliawo. Žis wisados atsafydawo, kad nepardūfės, nės pacziam reikalas gywenti. Ezis atfakas buvo priežastis, katros bagoczius jau fenei geidawo. Kartą wargužio bandai sumukus į bagocziaus jawus, ans jį nupantijo ir atlupo branaianšiąjį grafių už išfada. Galiaus atsitiko, kad bagotasis wėl wargdienio wifus galwius įpantijo. Wargužis neturėjo užmokėti. Ką dabar bedaryti? Pradėjo keikti mathdams, kad malda nėko nebecaczho: „Kad bent nors welnias piningu prineštu, idant sawo kaimynui galecziau pantpiningus užmokėti!“ Ryte įeina į kamarą, ir randa ant štrynės piningu kruwelė padėtą. Tās paėmęs nunešė kaimynui sawo prakaltusią skolą užmokėti. Anšai piningus subraukęs dywyjosi, kūr bent tas wargšas butu piningu gawęs. Bet patirti nė kokiū budu nebūwo galima.

Wargužis neilgai džiaugėsi sawo bagotykle. Jan po dwieju nacziau gird, kad kas jin kas po jo kufnė danžosi; į kufnė įejęs randa welnią rankas atsimaukusį piningus bekaliant. „Ką dabar darysi?“, mishių gaspadorius. „Dabar jau turiu welnią namūfė; o kaip jį iškrapštyti, to nežinau.“ Įejęs prie welnio į kufnė enė ugnį pufi ir dailei kurstyti; po tam jau jūda ir į kalbą sustojo. Gaspadorius pradėjo welniui rofūti sawo bėdas; welnias jam pritardamas sake: „Tai taw ir gerai; ko šlužjėi taip ilgai ponui Diemui! Ar-gi tu dar nežinai, kaip Diemas žmones wargina? Kad tu butum fenei su manim susidrangawojes, bei dienei butumei kitoks wyras.“ Wėi mūsų gaspadoriui prie welnio per tarną buti nebūwo miel, norjė jis ir wisfą turėjo, ko širdis geidawo. Žis fuko galwą diena ir naktį, kaip galėtu nū tos baišiosios butybės atšwalnyti;

wieno! tai nebuvo kitaip galima, kaip su piktą. Wiena wakarą gaspadorius pas welnią į kufnę ilindę pratarė: „Mano prieteliau, nors tu man labai geras esi, negaliu tawęs sawo kufnėje užlaikyti. Tu labai baldais, o mano žmonės negar miegoti; atsitę wīs klaufia, kas kufnėje baldęsi. Įstyre, kad tu pas mane užsilai- kai, emė mane subegis.“ Welnias atspyrė: „Ko dėl tu man tai pirma nesakei? Kaip dabar taw piningu padariau, tai pati welnią prie welnio siunti! Aš neesiu; atdūk man wīslab, ką taw dawiau, tada taw klaufsiu. Birmiaus nemislyk, kad eisiu.“ Dabar pradėjo gaspadorius galwą laužyti. „Ale kad aš tawo piningas jau išleidau? Jk kur dabar gaušiu? Kur paimšiu?“ Welnias pirma dėjoši nēko negirdis, bet po tam sakė: „Sei ištiriwosi trīs dienas ir trīs naktis nemiegojes, wīslab taw paliksiu; bet jei užmigsi, tada taw smertis.“ Ant to sutikusi sušneko, kad tai girioje tur nusidūti. Gaspadorius su welniu podrang į gire iškeliawo. Gi- rėje po nešuria labai didelė pušia wel- nias sukūrė labai didelę ugnį ir cizon musu gaspadorius laukė ar gywasties ar smerties. Pusnaktini atėjus musu gaspado- rėlis pradėjo įnausti. Wos tū welnias jo snūduli pamatė, kaip jam ir swērė į kudlas sakydamas: „D, o, jau tu miegi, kaimynėli!“ Bet žmogelis mokojo dailei atfikalbėti, kad nemiegas, bet taip dumojas. Welnias žingeidus kause: „D į ką tu taip gilei išdumojei?“ Gaspadorius jam atfakė: „Wīslajau, kokiū medžių gireje daugiaus yra, ar liepų, ar skroblių, ar eukaliu, ar pušiu, ar beržu.“ Welnias pridūrė: „Nei aš to nežinau, reiks imti ir sustaityti.“ Tokiu būdu welnias išejo medžių staityti, o gaspadorius saw dailei prie ugnies atfigules miegojo iki ryto; saulei tekant gaspadorius pabudęs laukė welnio grįžtant. Welnias sugrįžęs galwą kraty- damas tarė: „Tawo buvo teisybė; pušiu yra daugiausi.“ Sujedusiu laukė antro wakarą. Diena baigėsi; saule nei didis rundinas fatilas leidėsi per kalną; wēl reikėjo ugnelę sukurti, kad žwieštu. Aplink ngnį sedėdau, emė gaspadorius sawo wargus pasakoti, o welnias gūstiesi, kad jo pelnas silpnas, kad žmonės jo nemyl ir t. t. Taip welniui sawo wargus befskaitant gaspadorius ir wēl pradėjo įnausti. Welnias greitai sušuko: „Jau tu man ding wēl miegi!“ Bet gaspadorius kaip pirma atfikalbėjo, kad wien tik tokią gilią mišlį turis galwoje ir dėl to mažumą akis primetęs rokiąs, kiek myliu galėtu aplink wīšą swētą buti. Welnias tarė: „To dar nei aš nežinau; reiks man bu- tinai apkelianti, tada wīšą klastą žinosiu.“ Welnias iškeliawo su weju aplink swētą matūdamas. Gaspadorius dabar galėjo saw wēl padorei miegoti iki ryto. Ryto metą pabudęs akis tryniudamas laukė welnio sugrįžtant iš kelionės. Priekpiecziu laike sugrįžo welnias purwinas, klapias, numarges, ir tarė: „Kad taw ten besas į padanges paneštū! Kokias tu wīs nelemtas mišlis turi! Dabar aš tik ne- galiu pasakoti, kiek myliu aplink swētą yra.“ Wakare wēl ugnį susikursiu, wēl ant pušies kelno susėdusiu rolawosi apie wīsofius dalykus kaip pirm to wakarais. Jau pusnaktis prisiartino, welnias dabojo kaip galėdamas, ar gaspadorius neužmigs;

bet nūprosnas laukimas! Welnias pasa- tojo apie wīsofius pabūklus, norėdamas gaspadorių užmigditi; bet ir tai buvo nūprosnai. Rytui prislinkus welnias matė, kad jo wīšas turtas, katra buvo gaspa- dorini ant pagalbos dawęs, ant amžiu buvo prapilęs, ir su dumais išnyko.

Gaspadorius po tam labai grazei gyweno, ir jam neberekėjo daugiaus di- džiojo ir bagotojo gaspadoriaus bijoti. Piningu turėdamas galėjo ir sawo tworas geriaus aptverti su stipresniomis rikėmis. Dar ilgai gaspadorius sawo priepulį su welniu minėjo.

M. J.

Gromatos iš Amerikos.

(Pradžia 1. numerhyje.)

Nebelikus drašiuju, nūmoningėsiuju, o tankei ir sweikėsiuju įslu — sunkus tēwīskai gywenimas. Gerai, jeigu išeivei susimeta į wieną daigtą, ir sutupe į wieną lizdą išlaiko sawo kalbą, paproczius ir atmena reikalus tēwīskės ir broliu. . . . Bet tiktai nesenei Lietuwei emė rantiotiesi į wieną wietą. Szandien daugis kelianja pas sawo gentis ir pažįstamas į Szinando (Pensilwanijoje), Ezikage, Springfildą; Bo- stone, Baltimorėje, Naujorkyje ir Brucklyne — lygei kaip Englando mēstūsė Vitse ir Manczestere Lietuwiniškai susitaisė sawo burelius. Daugumas kruwoje gywendamas negalės nekūnet išsigiminiuoti (sawo kalbą pamesti) — o pratures ir prasiatines gai ir tēwīskai daug gero atnešti; bet wienas gywendamas musu žmogus yra sugaišęs, nēs kas nešino jo silpnybę; besitryniudamas apie kitus jis greitai sawo ipatybes pameta, o priima sweikimas papūšalo pūnksnas. Gailu, kad taip yra, bet taip yra.

(Dar ne wīskas)

Jk swetur.

Masholija. [Petrapileje naujansioji prowa prieš nyjilistus.] Pastujj kartą prasudhyo 8 ant smerties kaip ir kelis ant baudžiamos kalejimo į Siberiją. Maž daug primįjime, kas nū baifiojo galo prie Katarynos perfaso Petrapileje 13. merca 1881 atsitiko. Norint ir dabotvingiausei tardinejo ir mišlyjo jau wīsus piktadejus suglemže, wieno! išsireikše, kad tai nekai; nēs nesirado nei wieno išdawėjo. 8 buvo tūkart gabine, o triju nebuwo sagawe, mišlyjo, kad tai wīsi nyjilistai. 1882 mete wēl tape prowa laikyta dėl 20 maiktininku prie cecoriaus mūzudyto prisikūsiuju. Weik po to wēl 14 ar forė, ar šowė ar kitaip žawino. Matyti, kad nei šiandien nepadarys galą nyjilistams, nors kaip praėjusiame numerhyje minėjome, wēl smotą nyjilistu žudė ir Siberiją išgujo. Tarp tuju randasi dwaikškuju sunu waikai, wiena mergikška, apicerai, augšti ūrėdininkai ir wienas Wofiecziu baronas iš Kurlanto. Brie pastujosios promos aiškei išsireikše, kaip wīskas prie nyjilistu twirtai sudawa- dyta, wīskas pasleptai laikoma ir kad nei joku išdawėju nesiranda.

— Refursai kiemo waitas (kaltyzius) norėdamas wieną ufininko sunų, turio nekentė, iš kiemo išwaryti, sušaukę wīšą kiemą į pulką ir sustatė rakštą, po kuriūmi atėjusieje gaspadorei turejo pasirakšyti. Pagal šitą rakštą iškū ufininko sunų į kalejimą, kur bėdžių 2½ mėnesio laike, iki kol jo tēwas nū aughtėsnios wyriausybės

pawelyjimą išsiprakė, kad jo sunų paleistu. Tai dawabas!

Prancuzija. Nū klynėziklosios muškwie- tės rakšoma, kad klynėzai su wīša stiprybe prieš Prancuzus stengiantiesi, ir kad ten esanthyis pulkelis Prancuzu nei joku neistengjes klynėzus apgaleti, kad anie weikšaus turese atsitraukti. — Kriškezioms esą klynėzu persekinejami. Wīsi wyskupai ir pasiuntinei turi bėgti į Prancuzu ap- fergimus mēstus.

— Maršeljėje 3. now. wēl darbi- ninkai pradėjo nepakajūti, burgmistą už- puldami ir šaukdami: „Mes prašome darbo ir dūnos! Piningu arba šwino!“

Englantas. Landonas, 3. now. Reti- krašis prarakas Madis buf Kartumą jėmes ir Anglionu gendroliu Gordoną kaliniu padares.

Jk Wofietijos.

Berlynas. Wiena iš bagocziausiuju paweldetoju yra jauno! pati princu Na- džiwilo, sunaus genarolatjudanto musu cecoriaus, gimusi growikė Branicktė, kuri iš Paryžo į Berlyną parsidangino. Buť atšinešusi drauge 35 milijonus marku. Kaip staitytojai žinos, Radžiwilai yra iš lietuwiskos giminės kile. Kad jie bent sawo sentėwui atsiminti ir sawo warg- stancziuju dwaikškai broliu tēwīskėje pasi- gailėdami nū sawo neswētikstuju lobiu mažą dalelę ant ju apšwietimo apėrawotu! Ale tai bagocziams nerup! Dywinas liki- mas! Lobiūse ir turtūse pastendusieje nebenor atsiminti, kad ju brolei dwaikškai suwarge apšwietos laukia.

— Konzerwathwai laimejo iš wīso 50 pasiuntiniu, iš naujo sfiriami 29; walniejie konzerwathwai 27 pasiuntinius, dar kartą sfiriami 6; nacionalliberalai 45 pasim- tinius, dar kartą sfiriami 55; liberalai tur 98 pasiuntinius, dar kartą sfiriami 63; centumas 98, iš naujo sfiriami 21; socijaldemokratai 12, iš naujo sfiriami 24; Lenfai 18, iš naujo sfiriami 6; Welpai 10, iš naujo sfiriami 7; Denai 2; pietinės Wofietijos žmoniu partija 9, iš naujo sfiriami 6; Prancuzai 15, iš naujo sfiria- mas 1.

Braunshweikis. Žmonės šios žemutės patyre, kad ju ercitis mirdamas nū sawo didžiojo turto, 100 milijonu doleriu, nei ju whriausiamiam mēstui nei ju žemei nēko nepalikes, bet wīšą Kumberlanto ercitiui primires, labai apmaudyjas ir piktą širdį prieš nabaštinišką yra įgawe. — Wofietijos cecorius buť noris sawo sunaus sunų, Princą Wiliu, pagal žmoniu geida- wimą, per waldoną ten įstatydinti. — Cecoryšie nenorinti tikrūmą testamento nabaštiniško ercicio pripažinti. Retinis įeminas wīsiartingas prie 400000 doleriu. Tai šauni trafa!

Jk Lietuwos ir Rytprusiu.

Elžė. [Prisikintuju judas.] 30. okt. tape Marikė Dulkėnė, gim. Wostikė iš Begu del tyczionis uždegimo butelio gaspadoriaus Martyno Bernoto prasudyta ant 2 metu temnyezios, 2 metu prapuldymo garbės tiesu ir pawelyjimo pulicijos priežiuros. — 31. okt. rubjūwys Endrikis Smalafys iš naujuju Stubriu del bandytos žmogudyties turejo atšilepti. Jis norėjes Surgi Žalį iš Macstubriu žurk- žolėmis nužawinti. Prisikintieje apšiliu-

dyjo jo kaltybės ir jį prafudijo ant 6 metu temnyčios taip ir į paprastąsias korawones. — 1. nov. wazmininkas Jurgis Wilkas iš Klaipėdos dėl neteisios priesiegos, kurią buv wienoje promoje prieš gaspadorių Merczių Jitū iš Kintu dars, turėjo atsiliepti. Priešaiškintieji negalėjo jį kaltu iškrauti ir to dėl walgą išleido. — 3. nov. slapta tapė laikoma prowa prieš Martyną Paltyną iš Stonaiczū dėl piltadejysies prieš wėlybystę. Jis tapė nekaltu iškrautas. — Tą pacią dieną ir 4. nov. tapė judas laikomas ufininko Junui Albertui Grubertui iš Berstininku. Jis turėjo dėl neteisios priesiegos, kurią wienoje promoje Staisgiriūse prieš Lindzių dars, ir dėl aresto lauzimo atsiliepti. Dėl pirmojo nusizengimo jį nekaltu iškrauto, dėl kitu dalyku bus prowa wėliaus laikoma. — 5. nov. nusudijo priešaiškintieji agentą Taurėkį iš Tilžės dėl neteisios priesiegos ant 3 metu temnyčios ir į paprastąsias korawones.

Smalininkai, 31. okt. Jis Uzbaliu ufininkas M. su jawo pacia susiginczyjes ir prapūles. Pati po tam bėgusi styti prie girės užweizdo, kad jos wyras noris girę uždegti. Jis šiol to ufininko dar nesuswofe.

Rusnė, 2. nov. Wakare ant 6 žėgoriaus kletyje kupeziaus Pasenawo ugnis išsiwerjė; iki 12 žėgoriaus widurnaktyje buvo jau 6 butai nudegę: 3 kletys kupezių Pasenawo, Szico ir Runawo ir 3 gywenimai kupezių Szėro ir Runawo. Daug wargužiū per tai į bedą parėjo, 7 pamylijos be pastowo pasilikto. Ugnies tryškynės radoši didžiausiame nedawade ir reikejo pirma per tolraši iš Szilofarcziamos parsiprašyti.

Jankupė, 2. nov. Wagj, kurfai ufininkui Klisui iš Buidulū wežimą pawogę, jau ne toli Prieukulės sugawo. Jis jau majne buvo beistruktas; nės storai apširdes per Mines upę perplaukė ir jį perfekinejantiems žandarams iš afiu prapūle. Tik po ilgo wargo atrado nekuriame bute wagj drabužius bedžiowinant.

Jis buv wežimą Naumėsthyje už 80 rubliu wienam žydui pardawęs. — Nekuri liūstinė iš Grumblin, motyna 4 neužaugusių kudiū prie kuliawosios mašynos ranką susitruškino. Daktaras rods suskilusius kaulėlius sutaisė ir gysles susiurwinejo, ale ar bėdnoji gys, abejotina.

Wisofia žine.

— Sziaures raktininkai padūda mums apie Lietuwu turtą pasakodami: Wieną kartą Badmirei (Norwėgei, Murmanai) užpūle Lietuwą, bet Laimei linkus į Lietuwu pusę, tiejie buwė sumuštai, o ju wadas kartu su keliatu wyru buwęs sugrėbtas. Lietuwininkai rengės jū apėrawoti Diewui Rowui už laimingą pergalejimą, bet tą dieną jau buwė wėlai, to dėl jū uždare Lietuwininkai šwirne (kletyje) wieno ufininko. Raktyje werguczei išsilaušę nekam negirdint iš swirno ir pabėgę giren nešdamiesi su sawimi pilną ryšką piningu, kuriū buvo rade pas tą ufininką. . . . Jis to galima matyti, kaip Lietuwininku turtingu senowėje buvo, jei prasti ufininkai turėjė didokai šidabro.

(Jis Prieaušrio.)*

— Pagal sušnekežimą Pragos palajaus butu turėjusios dēnikšosios dalyš šiaurinio Szlėzwiko prie Dėnu atgal pultai. Tūmi tarpu Prūsija ir Estreikija susitarė palaišyti, ir tokiu budu tos dalyš Prūsijai pripūle. Dabar Wofieczei patėmyjo, kad per 20 metu wofietystė wifai tarp tu Dėnu nesiplatinusi. Priežastimi to wifo pridūda, kad walbžia su Dėnu partija per lengwei apšiejusi. Matai tie Dėnai ten sedėdami neprivale nei prie žalnėriu eiti. Suprantama, tada turėjo išdykti. Dēnikšoji kalba wifose šuilėse ir bažnyčiose, kur Dėnu yra, wartojama. Matai tiems žmonėms, kurie taip pasieltgia prieš Prūsiją, kurie nei po žalnėreis neprivale eiti, tiems palieka ju prigintąją kalbą

* Prieaušris, laikraštis rankraštiniis lietuwiškoje kalboje einas tarp moštintu Senapilės gimnazijos.

wifose cėlybėje, o mums, kurie wifados wėrni buwome karalyštei ir jawo kraują už karaliū liejome nei gynyasties necėbdami, mums nē wėros pamokšlā nebe nor prigimtoje kalboje nudalyti.

Gromatnyczia.

Jurgini Mikšui Bercežiškiūse. Jawo gromatėlė atėjo. Dėkui labai širdingai. Neatšimenu tą žinojės apie jawo perfimainymą. Dabar priimt mano širdingiausiąjį pasweifinimą. — Tėsybė, jog yra daug atkalusių išgamtū musu krašte, ale randasi jau ir wyrai, kurie musu reikalus suprasdami pradeda busti iš jawo nūamžinio snuduriawimo. — Ar tą dalyką dėl styrimo ženklesio supleskymo gali ju liudininkais patwirtinti? Jei gali, dūt man žinę. — Abresas buwo tikras. Labas dienas. Atsitropyjant aplankysiu. Tik nepailsk dirbti ir procemoti ir už musu gerą.

Turgaus prekia iš Tilžės.

	1. nov. 1884.	M. 3	M. 3
Kwieczai, 42 1/2 filogr.	5 30	7 —	
Rugei, 40 filogr.	4 30	5 30	
Riežei, 35 filogr.	3 30	4 80	
Amijos, 25 filogr.	2 70	3 30	
Žirnei } rainieji, 45 filogr.	7 —	9 —	
} baltieji, 45 filogr.	6 50	8 50	
Sėmenai, 35 filogr.	6 —	7 50	
Tomotai, 50 filogr.	16 —	—	
Poputės, 45 filogr.	2 —	—	
Swieštas, filogr.	2 —	—	
Kiaukėi, kapa	2 50	—	
Pywas, ektolyteris (100 lteriu)	24 —	—	
Brangwynas, } ektolyteris	28 —	—	
} lteris	30 —	—	
Kiaulėna, filogr.	1 —	1 10	
Jautėna, filogr.	80 —	1 —	
Beršėna, filogr.	1 —	—	
Aminciana, filogr.	80 —	—	
Krūpai praštieji, filogr.	34 —	—	
Amiju krūpai, filogr.	44 —	—	
Sienas, centneris	1 90	2 30	
Siaudai, kapa po 600 filogr.	18 —	24 —	

Berlyniškis rublio kuras.

100 rubliu:
30. 208,— mf. 31. 207,80 mf. 1. 208,10 mf.
3. 207,80 mf. 4. 208,60 mf. 5. 208,90 mf.

Karaliaucziaus špyrtus. 4. nov.

100000 % (100 lteriu) 45 mf. — pf.

Apjatymai.

AUSZRA, laikrasztis iszleidžiamas Lietuvos myletoju,

kasztūja ant metu 4 mk. 50 pf.
su prisiuntimu į namus.

Praėjusiuju metu Auszra kasztūja 3 markius.

Gaunama prie **Martyno Jankaus** Bitėnūse per Lumpėnus (Lompönen).

Gaspada Augusto Paarmann'o

Tilžeje, netoli gelžkeldwario,
tur 12 keleiwu stūbu ir yra wifu kūmi,
to sweczias tik pageidautu, aprupinta.
Stalbu fofia 30 arkliū randa; yra ir

wežimams pasiūres. Prekios tankiaus
aplankant labai žemos. Tarnaujantieji
kalba lietuwiškai. Pasilecewoja keleiwams
reikalui atfirandant.

Wisokie wyriaušybiskki raštai (pormularai)

ponams kunigams, mošitojams, kalty-
žiams, kiemo kasės rendantams, mofesniu
itrauktojams, walszcziaus perdetiniams
(amtsvoršterams), stono uředininkams,
gaspadoriams ir šlužauininkams, mi-
strams ir mošitiniams, budawoninin-
kams, darbininkams ir t.; galiausei
wisokie skundo ir remestininystės raštai
yra gaunami

knygu spaustuweje **J. Syberto**
Ragainėje.

Senianšios

lietuwiškos dainos

užrašytos **M. Jankaus** už 20 pf.
gaunamos

Niamuno Sargo spaustuweje.

Dailūs utis su 2

ghwenamom trobom,
staldu, pasiure, dideliu
daržu, 7 murgais geros
žemės ir pienu, kelis žingsnius nu
gelžkeldwario atstu, prie bažnyczkiemio,
turgaus, pacioje artybėje amtsudžio (amts-
geriktes), didžiame remestininystės pilname
kieme, yra tūjaus pardubamas. Įstikimi
pirkejai neprivale daug įmokėti. Artesnę
žinę dūda šio laikraščio spaustuwė.